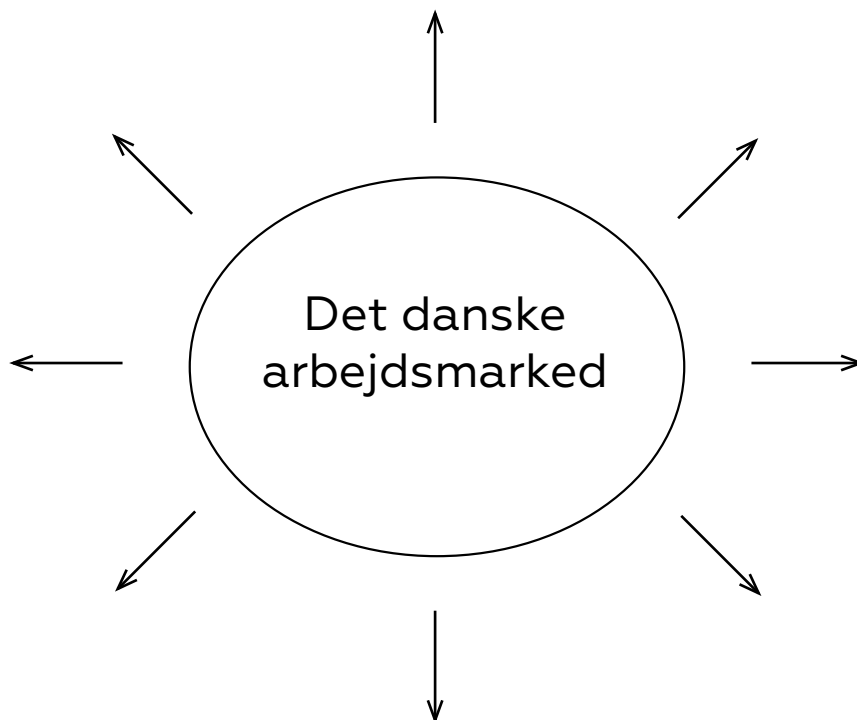

Opgave **1**

Brainstorm

Det danske arbejdsmarked – hvad tænker du på?

1. Skriv dine egne stikord
2. Sammenlign jeres stikord i grupper

Forskelle og ligheder

Sammenlign arbejdsmarkeder

Hvilke forskelle og ligheder er der mellem arbejdsmarkedet i Danmark og i dit hjemland?

1. **Udfyld skemaet selv** (Skemaet fortsætter på næste side)
2. **Sammenlign jeres skemaer i grupper**

Emne	Danmark	Dit hjemland
Arbejdstider		
Løn		
Arbejdsløshed		
Ferie		

Barsel		
Hvilke muligheder har man for at få hjælp, hvis man bliver arbejdsløs?		
Er der særlige mande-/kvindejobs?		

Første foto: Arbejdermuseet & ABA. Andet foto: Finn Svensson, Arbejdermuseet & ABA

Forskel på udtryk

Kig på ordene

Hvad er forskellen på udtrykkene?

En kollega

En medarbejder

En arbejder

En ansat

En lønmodtager

Opgave 4

Arbejdermuseum

Skriv og snak sammen

A. Hvad tror du, man kan se og opleve på et museum for arbejdere?

Skriv 5 ting:

B. Forestil jer, at I skal på en museumsudstilling om nutidens arbejde og arbejdsmarked

Hvad kendetegner arbejde i dag?

Og arbejdsmarkedet?

Snak med hinanden i mindre grupper

Opgave **5a**

Kvinder i arbejde

*Kvinderne på billedet syr sko sammen på en skotøjsfabrik. Billedet er taget på Østerbro ca. 1909.
Foto: Arbejdersmuseet & ABA*

Beskriv billedet

Hvad kan I se?

Kvinder i arbejde

Læs teksten

På landet arbejdede både mænd og kvinder inden for landbruget med forskellige arbejdsopgaver. Da mulighederne for at finde arbejde på landet blev værre, flyttede flere og flere landarbejdere ind til byerne. De flyttede efter arbejde og drømmen om et bedre liv. Det skete i den sidste halvdel af 1800 tallet, og perioden kaldes for *industrialiseringen*.

I byerne fandt mange arbejde på de mange nye fabrikker. Ofte måtte kvinder og børn også arbejde, så familien kunne klare sig.

Kvindens rolle lå fast. Hun skulle få sig en god mand, føde ham nogle sunde og raske børn og være den, der holdt sammen på familien. Idealet i samfundet var, at kvinden passede hjem og børn, og at manden tjente pengene. Men virkeligheden var anderledes for mange arbejderfamilier.

Kvinderne arbejdede på fabrikker og i private hjem, fx som tjenestepiger. Lønnen for kvinder var dog lavere end for mænd, ca. 1/3 del, også selvom de lavede det samme arbejde. Det betød, at kvinderne nogle gange havde lettere ved at finde arbejde end mændene, fordi de var billigere arbejdskraft.

Med industrialiseringen blev kvinden mindre økonomisk afhængig af manden og kunne forsørge sig selv.

Spørgsmål til teksten

Hvad er industrialiseringen?

Hvor arbejdede kvinderne typisk?

Hvorfor var det nogle gange lettere for kvinden at få arbejde?

Var det alle kvinder, der arbejdede i starten af 1900-tallet?

Børn – en vigtig arbejdskraft

Arbejderne på en tobaksfabrik i Aalborg, ca. 1900. Foto: Arbejdersmuseet & ABA

Beskriv billedet

Hvad kan I se?

Børn – en vigtig arbejdskraft

Læs teksten

Børn har altid hjulpet til og haft arbejdsopgaver på landet og i landbruget. Og da mange familier søgte fra landet til byen efter nye muligheder i slutningen af 1800-tallet, fulgte børnene og deres arbejde også med.

Det var de færreste arbejderfamilier, der kunne klare sig med kun mandens løn. Derfor var det almindeligt, at børnene også arbejdede. De hjalp ikke bare til og havde forskellige opgaver i hjemmet, men børnene havde også selv et arbejde.

Det var almindeligt, at børn arbejdede 4-6 timer om dagen ved siden af deres skoletid. Dengang gik børn i skole enten om formiddagen eller om eftermiddagen og kunne derfor arbejde enten før eller efter skole.

Pigerne arbejdede oftest med rengøring, børnepasning, trappevask og fabriksarbejde. Drengene arbejdede som by- eller mælkedrenge eller på fabrikkerne.

Selvom børnene fik en lav løn, var den indtægt de kunne bidrage med, vigtig og væsentlig for familiens økonomi. For mange børn var det at arbejde de var utrolig stolte af – de var med til at sikre familien.

Børn gik i skole, indtil de blev konfirmeret (omkring 13-14 års alderen), og så kom de enten i lære eller direkte i arbejde.

I 1873 kom der lov om børnearbejde, der forbød børn at arbejde mere end 6 timer om dagen. Og i 1913 blev det helt forbudt for børn i skolealderen at arbejde på fabrik. Selvom børn stadig arbejdede andre steder end fabrikker, blev skolen nu hovedbeskæftigelsen.

Spørgsmål til teksten

Var det almindeligt, at børn arbejdede i 1800-tallet?

Hvor mange timer arbejdede de dagligt?

Hvilket arbejde havde børn typisk?

Hvor lang tid gik børnene i skole?

Hvad skete der i 1873? Og i 1913?

Fabriksarbejde og fagforeninger

Arbejdere på et smedeværkstedet på Helsingør Værft (et sted, der bygger skibe), 1897.
Foto: Arbejdersmuseet & ABA

Beskriv billedet

Hvad kan I se?

Fabriksarbejde og fagforening

Læs teksten

Da mulighederne for at finde arbejde på landet blev mindre, søgte mange mennesker mod byerne eller emigrerede. Det skete i stor grad fra midten af 1800-tallet.

Fælles for dem, der forlod livet på landet, var at de rejste for at få nye muligheder, arbejde og et godt liv.

I byerne var der bl.a. arbejde at få på de mange fabrikker og værksteder. Her var der især brug for ufaglært arbejdskraft. Arbejde der i princippet kunne udføres af enhver. Arbejdet ved maskiner på fabrikkerne var ofte ensformigt, støjende og farligt.

Det var forholdsvis nemt at finde arbejde, men også nemt at miste det igen.

Hverken løn, arbejdstid eller aftaler om ansættelse var reguleret. Dvs. at man selv skulle aftale det med sin arbejdsgiver og man ikke kunne være sikker på, hvor længe man var ansat.

Inden for de forskellige fag begyndte man at organisere sig. Dvs. man samlede sig i fagforeninger for at kæmpe sammen for rettigheder og reguleringer på arbejdspladserne. De faglærte lavede fagforeninger og senere også de ufaglærte.

Både arbejdere og arbejdsgivere samlede sig i foreninger, fagforeninger og arbejdsgiverforeninger. Og i september 1899, efter en stor konflikt, aftalte de, at de sammen skal lave rammer for arbejdsmarkedet, så løn, arbejdstid og ansættelse blev fastsat.

Aftalen, de indgik i 1899, kaldes for Septemberforliget, arbejdsmarkedets grundlov.

Spørgsmål til teksten

Hvorfor flyttede mange til byerne i slutningen af 1800-tallet?

Hvad er ufaglært arbejdskraft?

Hvordan var ansættelsesforholdene?

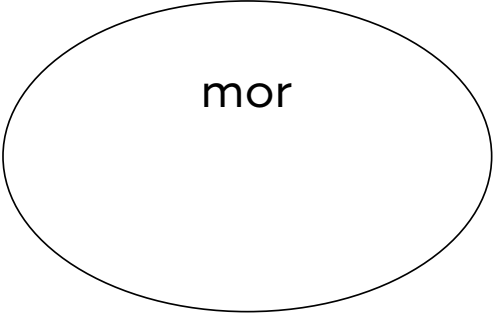
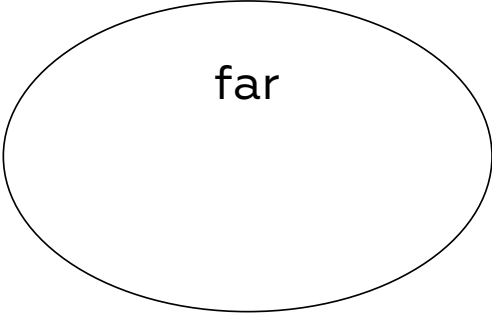
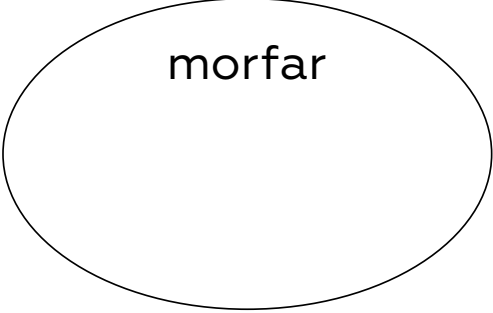
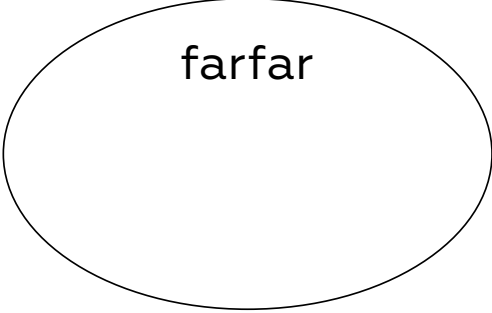
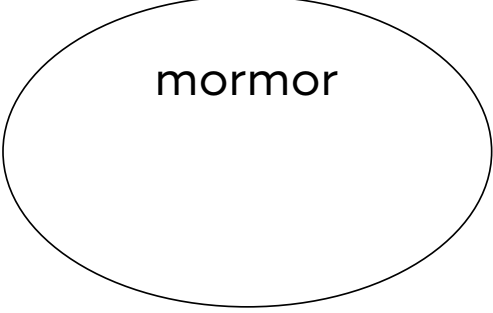
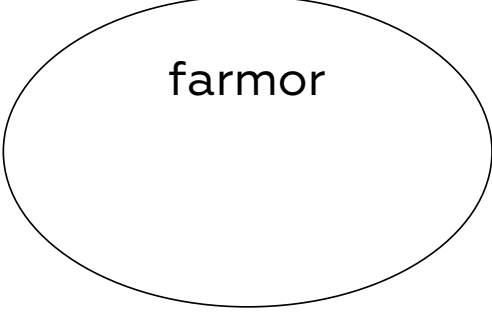
Hvorfor organiserede arbejderne sig i fagforeninger?

Hvad skete der i 1899?

Din familie og arbejde

Udfyld figuren

Hvad arbejdede dine forældre og bedsteforældre med?

 mor	 far
 morfar	 farfar
 mormor	 farmor

Snak sammen

Er der særlige mande/kvindejobs i jeres familier?

Er der nogen, der ikke arbejder ude?

Er det, 'at gå hjemme' et arbejde? Hvorfor/hvorfor ikke?

Opgave **7**

Skriv dagbog

Vælg A eller B

A. En af dine bedsteforældre skriver dagbog om sin arbejdsdag

Hvad skriver han/hun?

Skriv dagbogen for ham/hende for en dag i hans/hendes liv

B. Året er 2038: Dit barn skriver i sin dagbog om sin arbejdsdag

Hvad skriver han/hun?

Skriv dagbogen for ham/hende for en dag i hans/hendes liv

Første foto: Aage Fredslund Andersen, Arbejdermuseet & ABA. Andet foto: Bjarne Stjær